

Aprobat prin Decizia
Consiliului Local Hîrtop
nr. din 2012

**PLANUL STRATEGIC
DE DEZVOLTARE SOCIO-
ECONOMICĂ
AL COMUNEI HÎRTOP
RAIONUL CIMIȘLIA
(2012-2020)**

s. Hîrtop, 2012

**PLANUL STRATEGIC
DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ
AL SATULUI HÎRTOP**

Proiectul PSDSE a fost elaborat și discutat în cadrul Atelierului de lucru de Planificare Strategică cu asistența facilitatorilor și experților CALM

SUMAR

Abrevieri

I. Introducere

1.1. Importanța Planului strategic

1.2. Elaborarea Planului Strategic

1.2.1. Principiile Planificării strategice

1.2.2. ETAPELE DE ELABORARE A PSDSE

1.2.2.1. EVALUAREA POTENȚIALULUI SOCIO-ECONOMIC

1.2.2.2. ELABORAREA PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMIC

1.2.2.3. IMPLEMENTAREA PSDSE

1.2.2.4. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PROCESULUI DE IMPLEMENTARE

1.2.2.5. ACTUALIZAREA PSDSE

1.2.3. PARTICIPAREA ACTORILOR LOCALI ÎN CADRUL PSDSE

II. ANALIZA MEDIULUI SOCIAL

2.2. Analiza Actorilor Sociali

2.2.1. Actorii Sociali Interni

2.3. Analiza punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor (SWOT)

2.3.1. Dezvoltarea economică

2.3.2. Dezvoltarea utilităților publice

2.3.3. Dezvoltarea socială

2.3.4. Protecția mediului înconjurător

III. Misiunea, viziunea, valorile și principiile dezvoltării comunitare

3.1. Misiunea

3.2. Viziunea

3.3. Valorile și principiile APL și a populației în dezvoltare comunitară:

3.3.1. Valorile dezvoltării comunitare

3.3.2. Principiile dezvoltării comunitare

IV. Planul strategic

4.1. Formularea obiectivelor orizontale și strategice

4.2. Plan de acțiuni de implementare a obiectivelor strategice

V. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

5.1. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

5.2. Planul de Monitorizare și Evaluare a PSDSE pe anul 2012

5.3. Pericole și Oportunități

Abrevieri

APL - Autorități Publice Locale

BL - Buget local

BS - Bugetul de Stat

FEN - Fondul Ecologic Național

ONG - Organizații neguvernamentale

PSDSE - Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică

DRÎ - Direcția Raională Învățământ

DRS - Direcția Raională de statistică

OFM - Oficiul Forței de Muncă

IE - Inspectoratul Ecologic

GLC - Grupul de Lucru Comunitar

DNS - Departamentul Național de Statistică

DR - Dezvoltarea Regională

TIC - Tehnologii Informaționale și de Comunicare

PPP - Parteneriat Public Privat

I. INTRODUCERE

1.1. Importanța Planului strategic pentru c.Hîrtop

În actualul context economic și social din RM, primăria trebuie să ofere comunității locale un PSDSE a localității, care să reprezinte un document ce definește viziunea de dezvoltare pe termen mediu și lung, care identifică prioritățile și stabilește măsurile de implementare necesare, ce se vor concretiza în propuneri de proiecte finanțabile din fonduri guvernamentale sau din fonduri ale comunității europene. PSDSE a localității trebuie să fie orientat spre o dezvoltare armonioasă și durabilă a comunității locale.

Obiectivele generale ale Planului Strategic de dezvoltare socio-economică sunt:

- Elaborarea unui document de dezvoltare pe termen mediu și lung, prin participarea tuturor factorilor locali interesați;
- Valorificarea creativă a potențialului localității;
- Regenerarea și dezvoltarea rolului teritorial al localității;
- Structurarea și consolidarea parteneriatelor public-privat-comunitate în vederea atingerii obiectivelor de dezvoltare stabilit de comun acord
- Corelarea documentelor și demersurilor majore privind dezvoltarea într-o abordare structurată, integrată, sinergică, în beneficiul bunăstării localității și a cetățenilor săi;
- Conștientizarea existenței valorilor și potențialului local și angajarea cetățenilor în procesele de planificare și implementare a obiectivelor identificate în parteneriat.

Un aspect important referitor la necesitatea elaborării PSDSE îl reprezintă faptul că existența acestuia este o pre-condiție pentru atragerea de fonduri de la diferiți donatori externi și interni, pentru proiectele edilitare ale administrației locale.

PSDSE pune în fața autorităților APL obiective clare și precise, termene de realizare și responsabilizează actorii comunitari. Elaborarea programelor strategice locale permite actorilor locali să înțeleagă mai bine responsabilitățile ce le revin.

Planul strategic al s. Hîrtop are ca bază resursele și potențialul local, este ghidat de interesele economice și sociale locale, dar în același timp ia în considerație strategiile regionale și naționale și este deschis către partenerii de dezvoltare externi și interni.

1.2. Elaborarea Planului Strategic

ELABORAREA PLANULUI STRATEGIC

Elaborarea planului strategic a fost un proces ce s-a derulat de-a lungul câtorva luni, în cadrul grupului de lucru comunitar. Grupul de Lucru Comunitar a fost format prin dispoziția primarului, din 21 persoane reprezentative din diferite domenii de activitate (educație, medicină, sectorul asociativ, business, persoane de diferite grupuri sociale, APL, etc.).

Acesta a avut un caracter deschis și democratic. Rezultatele obținute au fost făcute publice, de-a lungul întregului proces, pentru a permite validarea acestora și realizarea unui feed-back veritabil asupra calității acestora.

La procesul de elaborare a planului strategic au participat specialiști din comună, reprezentanți ai administrației publice locale, instituții de educație și cultură, reprezentanți ai mediului de afaceri, precum și experți din cadrul CALM, etc.

Elaborarea planului strategic s-a realizat în cadrul ședințelor Grupului de Lucru Comunitar, unde s-au identificat direcții strategice de dezvoltare, obiective și măsuri de intervenție necesare realizării acestora.

ETAPELE REALIZĂRII PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE

Grupul de Lucru Comunitar, sub îndrumarea consultantului, a realizat 3 seminare de planificare a dezvoltării comunității. În cadrul acestor seminare au fost identificate în mod participativ factorii interesați, identificate misiunea și viziunea localității, efectuate analize SWOT pe domenii, identificate problemele comunitare și propuse soluții pentru depășirea lor în cadrul domeniilor de intervenție. De

asemenea s-au propus modalități de realizare a oportunităților comunitare, care au fost integrate în cadrul PSDSE.

În cadrul seminarului s-au găsit soluții pentru depășirea obstacolelor identificate în seminarul anterior. Tot în cadrul acestui seminar s-au stabilit și activitățile strategice care vor fi întreprinse. Aceste activități au fost grupate în direcții de dezvoltare.

Spre finele seminarelor s-au concretizat pașii ce vor fi întreprinși pentru realizarea activităților propuse. De asemenea, s-au delegat responsabilitățile și termenele de implementare ale planului de activități

1.2.1. Principiile Planificării strategice

Principiile utilizate în procesul de definire a metodologiei au fost în mare parte echivalente celor utilizate în UE și, în același timp, adaptate condițiilor din Republica Moldova. Principiile de bază care au fost aplicate în elaborarea PSDSE au fost următoarele:

1. **Parteneriatul** este o condiție esențială pentru durabilitatea și cerințele unei schimbări accelerate a condițiilor economice prin aplicarea instrumentelor dinamice de planificare. Esența PSDSE este formată dintr-o varietate de consultări, care au drept scop atingerea consensului și determinarea așteptărilor rezonabile ale comunității din partea structurilor împuternicite. Din acest motiv, toți factorii interesați, cum ar fi reprezentanții autorităților, instituțiilor educaționale, asociațiilor antreprenorilor, întreprinderilor respective, societății civile etc. sunt invitați să participe la procesul de luare a deciziilor și la elaborarea direcțiilor strategice.
2. **Principiului sentimentului de co-proprietate și participare a principalilor actori** din administrațiile publice și *sectorul privat asigură un consens social vast, precum și un suport public evident.*
3. **Durabilitate.** Problema principală în legătură cu durabilitatea se referă la un bun echilibru și coerența elementelor interne ale PSDSE (obiective, măsuri, programe) susținute prin aplicarea tuturor principiilor menționate în documentul de față.
4. **Integrarea** a fost implementată în următoarele două aspecte:
  - Integrarea necesităților locale comune la nivel regional, în termeni geografici și de conținut. În final, acest lucru semnifică: orice obiect va provoca un anumit impact la nivel local. Integrarea este realizată prin participarea activă a tuturor părților interesate.
  - Integrarea în calitate de plan multidimensional pentru dezvoltarea sectoarelor prioritare și a domeniilor de intervenție care se susțin reciproc și ignoră vehement conflictele interne sau influențele negative. Astfel, în acest sens, integrarea asigură concentrarea pe compatibilitatea și sinergia maselor.
2. **Calitatea planului strategic** este asigurată prin identificarea avantajelor comparative și a domeniilor de intervenție în baza analizei socio-economice.
3. **Inovația** este aplicată ca un principiu în procesul de identificare a proiectelor, referindu-se în mare parte la abordarea propusă și la cel mai eficient mod de utilizare a resurselor disponibile.
4. **Ierarhia** planurilor strategice. Planurile strategice la nivel mai superior sunt generale, asigurând cadrul pentru definiții mai specifice la nivele mai inferioare.

1.2.2. ETAPELE DE ELABORARE A PSDSE

Planificarea strategică are caracter sistemic, și asigură posibilitatea Grupului de Lucru Comunitar de a crea, pe baza analizei potențialului și resurselor locale și externe, o viziune coerentă și fezabilă asupra dezvoltării comunei în următorii ani, dar și mecanismele prin care această viziune poate fi realizată.

Etapele de elaborare a PSDSE cuprind următoarele acțiuni:

- evaluarea potențialului social-economic
- elaborarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economic

1.2.2.1. EVALUAREA POTENȚIALULUI SOCIO-ECONOMIC

Grupul de Lucru Comunitar (GLC) împreună cu experții au pornit de la premisa că politicile de dezvoltare locală trebuie conturate, în primul rând, pe baza oportunităților locale existente, deoarece

ele trebuie să vină în întâmpinarea nevoilor locuitorilor din comunitate. Evaluarea potențialului socio-economic a fost realizat prin intermediul analizei socio-economice.

În procesul analizei socio-economice s-a avut în vedere faptul că factorul care determină dezvoltarea locală este baza economică și capacitatea de dezvoltare a acesteia, ținând cont atât de Strategia Națională de Dezvoltare 2008-2011, Strategia de Dezvoltare Regională Sud 2008-2011, Programul Național „Satul Moldovenesc”, Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2009-2013, cât și de Strategiile Naționale Sectoriale, Planul de Acțiuni al Programului de Țară 2007-2011, precum și studii ale experților (Cartea Verde a Populației RM, UNFPA 2009) etc.

În urma dezbaterilor realizate, s-au stabilit 4 domenii de analiză:

- dezvoltarea economică
- dezvoltarea infrastructurii
- dezvoltarea socială, educație, cultură
- protecția mediului înconjurător, eficiență energetică, resurse regenerabile

Experții CALM, au cules datele și informațiile necesare analizei. Procesul de culegere a datelor a fost destul de dificil, iar datorită lipsei de date statistice oficiale în unele domenii a fost greu de efectuat analiza domeniilor respective.

În analiza socio - economică s-au introdus resursele pe fiecare domeniu, necesitățile principale și mijloacele de rezolvare a acestora. S-a recurs la efectuarea analizei preliminare SWOT pentru fiecare domeniu, unei investigații și evaluări sistematice ce a avut ca scop identificarea punctelor tari, a punctelor slabe, a oportunităților existente și a amenințărilor (pericolelor) pentru fiecare domeniu. Pe baza rezultatelor analizei socio-economice s-a elaborat PSDSE care cuprinde acțiunile ce urmează a fi întreprinse, în care apar termenele de îndeplinire și responsabilitățile pentru acțiunile preconizate.

1.2.2.2. ELABORAREA PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMIC

Atitudinea adoptată pentru elaborarea PSDSE a fost de depășire a punctelor slabe – și, maximizare a oportunităților existente în mediile externe.

După realizarea analizei socio-economice s-a stabilit, de către Grupul de Lucru Comunitar împreună cu consultantul, misiunea, viziunea și direcțiile de dezvoltare. Consultatul a centralizat ideile emise în cadrul acestei ședințe, iar rezultatele obținute s-au supus unei dezbateri de către Grupul de Lucru Comunitar. În cadrul dezbaterii s-a stabilit misiunea, viziunea și direcțiile de dezvoltare pe termen lung (8 ani).

În baza misiunii, viziunii și a direcțiilor de dezvoltare s-au elaborat în mod participativ obiectivele și măsurile de intervenție pentru fiecare domeniu analizat.

1.2.2.3. IMPLEMENTAREA PSDSE

Pentru a implementa în bune condiții și cu rezultate maxime PSDSE, s-a conturat necesitatea elaborării unui mecanism care să asigure managementul implementării. În acest scop s-a creat Grupul de Lucru Comunitar, care va administra procesul de implementare.

Misiunea Grupului de Lucru Comunitar este aceea de a concepe Planurile de acțiune, de a identifica prioritățile și sursele de finanțare.

Planurile de acțiune se vor elabora și revizui anual în funcție de obiectivele și măsurile de intervenție propuse. Aceste Planuri pot fi revizuite în funcție de apariția unor oportunități și conjuncturi favorabile/nefavorabile. Orice modificare a planurilor de acțiune va fi supusă validării de către Grupul de Lucru Comunitar.

Planurile de acțiune vor fi elaborate pe baza prioritizării măsurilor de intervenție, a proiectelor identificate necesare pentru realizarea obiectivelor. Planurile anuale vor cuprinde lista obiectivelor, măsurilor de intervenție, proiectelor, precum și termenele de realizare, indicatorii de evaluare, responsabilitățile, valoarea proiectelor și sursele de finanțare.

1.2.2.4. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PROCESULUI DE IMPLEMENTARE

Grupul de Lucru Comunitar va monitoriza activitatea de implementare și va prezenta rapoarte de evaluare periodică comunității locale și mass - mediei.

1.2.2.5. ACTUALIZAREA PSDSE

În timp, datorită unor contexte, va apare necesitatea completării și amendării PSDSE pentru a corespunde noilor provocări, care pot fi noi oportunități sau noi amenințări. Grupul de Lucru Comunitar va propune anual sau la fiecare doi ani, completările și amendamentele necesare, acestea fiind finalizate și convenite de membrii Grupului și comunicate comunității locale spre dezbateră. În urma acestui proces de validare și consultare publică se va elabora noua variantă a PSDSE .

1.2.3. PARTICIPAREA ACTORILOR LOCALI ÎN CADRUL PSDSE

Planul strategic de Dezvoltare Socio-economic a fost elaborat de Grupul de Lucru Comunitar , care a fost instituționalizat prin dispoziția primarului în conformitate cu metodologia existentă. Rolul GLC este de a organiza procesul de elaborare a PSDSE, precum și implicare în procesul de implementare, monitorizare și actualizare a strategiei respective. Structura grupului a fost concepută în așa mod, încât echipele de lucru să fie mobile și eficiente în realizarea scopurilor propuse. În procesul de planificare strategică au fost create 3 echipe de lucru.

LISTA MEMBRILOR GRUPULUI DE LUCRU

No	Numele și prenumele	Funcția
1	Bîcos Efim	Consilier
2	Pînzaru Dorinu	Elev
3	Colomeeț Valeria	Elevă
4	Cernei Cristina	Asistent social
5	Veveriță Inga	Bibliotecară
6	Șveț Valentin	Elev
7	Bobeicu Ana	Profesoare
8	Popșoi Alina	Studentă
9	Stog Rodica	Studentă
10	Bîndescu Natalia	Educator muzical
11	Negru Valentina	Asistentă medicală
12	Cernei Maria	Directorul grădiniței
13	Macheev Pelaghia	Directorul c/cultură
14	Veveriță Ala	Secretară consiliului local
15	Crăciun Tatiana	Director de gimnaziu, Consilier
16	Țurcan Ion	Fermier, Consilier
17	Medoni Vlad	Primar
18	Stog Ruslan	Profesor/consilier
19	Gusiliuc Victor	Consilier
20	Litvinenco Victor	Antreprenor consilier
21	Negru Cătălina	Elevă

II. ANALIZA MEDIULUI SOCIAL

2.2. Analiza Actorilor Sociali

2.2.1. Actorii Sociali Interni

Participanții la atelierul de actualizare a planului strategic au evidențiat următorii actori sociali interni:

Actorii Interni:

1. APL
2. Agenți Economici
3. Instituțiile de cult
4. Instituțiile medicale
5. Organizațiile obștești
6. Instituțiile educative
7. Organizațiile politice
8. Sectorul de poliție
9. Familiile
10. Tineretul
11. Pensionarii
12. Copii
13. Organizațiile sindicale
14. Invalizii

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
APL	-activism executarea deciziilor -colaborare	-să activăm -să ne informăm -să îndeplinim deciziile -să ne implicăm on soluționarea problemelor	-lipsa de colaborare a cetățenilor -nerealizarea planurilor de dezvoltare -degradarea Comunității	-prin colaborare -prin decizii -prin rezultatele Activității	-susținere materială, financiară -colaborare -onțelegere -responsa- bilitatea ondeplinirii deciziilor -transpa- rența	Foarte important
Agenții economici	-colaborare -activism -facilități in activitate	-să activăm in indeplinirea sarcinilor	-anularea contractelor de colaborare -nu vom primi ajutor material -faliment	-prin surse financiare -materiale -crearea locurilor de muncă	-atingerea scopurilor și sarcinilor -să activeze -să creeze locuri de muncă -achitarea impozitelor	Foarte important
Instituțiile de Cult	- respectarea normelor morale - smerenie - evlavie - credință	- contribuții la construcția lăcașurilor - memorarea persoanelor trecute din viață	- degradarea societății - creșterea numărului de secte	- prin serviciile divine - prin promovarea valorilor religioase	- curățare sufletească - respectarea normelor religioase	Foarte important
Instituțiile medicale	- respectarea regulilor igienice și	- respectarea normelor igienico-sanitare	- se va înrăutăți starea sănătății	- prin prestarea serviciilor medicale	- servicii medicale calitative	Foarte important

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
	sanitare - adresare la timp la medicul de familie	- vaccinarea la timp	comunității - epidemii, boli	- prin calitatea serviciilor medicale	- responsabilitate - profesionalism	
Organizațiile obștești	-colaborare -activism -elaborarea proiectului de dezvoltare și implement	-activism -susținere planului de dezvoltare -contribuții	-nu vom fi ajutați, finanțați neimplementarea proiectelor	-colaborare -susținere financiară -prin realizarea Proiectului	-instruire -colaborare -elaborarea proiectelor -consultanți	Foarte important
Instituțiile educative	-colaborare -ajutor material -activism -bază materială -cadre calitative	-să ne implicăm în soluționarea problemelor -activism -condiții de muncă și trai	-nu va fi îndeplinit procesul educativ la nivel -fluctuația cadrelor	-prin colaborare -prin rezultate -prin educarea tinerei generații -prin acordarea serviciilor	-pentru îndeplinirea procesului instr-educativ -calitatea înaltă a serviciilor	Foarte important
Organizațiile politice	-colaborare -activism -susținerea Programului	-să-i susținem -să colaborăm cu ei	-eșuarea planurilor -destrămarea partidului Politic	-prin susținerea financiară, materială -promisiuni	- îndeplinirea promisiuni-lor din programul preelectoral	Foarte Important
Sectorul de poliție	-colaborare - respectarea Legislației	- să informăm la timp despre încălcările legislației - să păstrăm ordinea Publică	- număr mare de infracțiuni - persoane delincvente	- asigurarea ordinii publice - prin respectarea legislației	- responsabilitate - profesionalism	Foarte important
Famiile	- atitudine umană - condiții de viață - locuri de muncă	- crearea locurilor de muncă - susținerea familiilor tinere	- va scădea natalitatea - vor migra peste hotare	- va scădea natalitatea - vor migra peste hotare`	- educarea sănătoasă a copiilor - participare la viața Comunității	Foarte important
Tineretul	-susținere -onțelegere -colaborare -locuri de muncă -organiza-rea timpului liber	-să susținem -să colaborăm -să le oferim locuri de muncă -creăm condiții pentru petrecerea timpului liber	-vom avea o societate șubredă -vor migra -va crește numărul persoanelor care vor avea un comportament negativ	-colaborare -modul de Comportare	-activitate și colaborare -implicare on viața comunității	Foarte Important
Pensionarii	- susținerea materială - crearea condițiilor de trai decente	- acordarea atenției - crearea condițiilor decente de trai	- nemulțumiri - revolte	- prin experiența lor - prin sfaturi, idei, Sugestii	- conlucrare - bunăvoință -implicare on viața comunității	Important
Copiii	- atenție - condiții de trai - organizarea timpului liber	- acordarea atenției - educarea copiilor crearea	- vor pierde oncrederea on viitor - va spori numărul	- prin armonie familială - prin energia pozitivă - prin căldura	- respectarea și promovarea valorilor naționale - onsușirea	Foarte Important

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
		condițiilor de trai și activitate	copiilor ne educați, analfabeți	Sufleteasc	normelor de Comportament	
Organizațiile Sindicale	-activism -apărarea intereselor -colaborare -ondeplini-rea normelor cotezațiilor de membru	-să conlucrăm -să ne oncadrăm on rezolvarea problemelor -să fim optimiști -să informeze -să respectăm legislația	-căutarea unor compromisuri -lipsă de susținere -ramificarea organizațiilor sindicale	-prin susținere -prin ajutor -prin luarea deciziilor -prin promisiuni	-conlucrare -susținere materială -rezolvarea probleme- lor -apărarea drepturilor	Important
Invalizii	-susținere -onțelegere -colaborare - îndemnizații - ajutoare materiale	-să susținem -să ajutăm -să-i onțelegem -să oferim ajutoare	-vom avea un nivel de trai scăzut -vom avea o societate șubredă -conflicte	-prin conlucrare -oferte -activitatea lor -prin doleanțele Sale	-să fie activi -să voteze -să participe activ la viața obștească	Foarte Important

Actorii Sociali Externi

Participanții la atelierul de actualizare a planului strategic au evidențiat următorii actori sociali externi:

1. APL de nivelul II asigurări	7. Organizațiile donatoare	13. Companiile de
2. APC (Administrația Publică Centrală)	8. Instituțiile de prestări servicii	14. Instituțiile de cult
3. ONG-uri naționale și internaționale	9. Sistemul bancar	15. Ambasadele
4. Agenții economici	10. Instituțiile de învățămînt	16. Sindicatelor
5. Organizațiile politice internaționale	11. Instituțiile medicale	17. Organizațiile
6. Instituțiile culturale	12. Migranții	18. Mass-media

Analiza acestor actori a evidențiat următoarele concluzii:

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
APL nivel II	-activism -executarea normelor -colaborare -rezultate	-să conlucrăm -să respectăm normele propuse -să fim activi	-se va rupe orice relație, conlucrare -eșuarea planurilor -nu se va atinge scopul dorit	-colaborare -ajutor material, financiar -atingerea scopului Propus	-colaborare -activism -onțelegere -ajutor material, financiar pentru elaborarea planului strategic de dezvoltare	Foarte Important

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
APC (Administrația Publică Centrală)	-activism -îndeplinirea deciziilor -rezultate -colaborare -susținere	-să activăm in-tens în program -să îndeplinim toate cerințele ajungond la un rezultat satisfăcător	-aplicarea pedepselor -lipsa de colaborare -degradarea Comunității	-rezultatul activității -decizie -propuneri	-susținere -colaborare -responsabilitate -îndeplinirea deciziilor -înțelegere	Important
ONG-uri naționale și internaționale	- îndeplinirea cerințelor de colaborare - respectarea contractelor - promovarea imaginii	- să apelăm pentru colaborare - să respectăm cerințele de colaborare - să promovăm imagine pozitivă	- nu ne vor susține - nu vom realiza proiectele onaintate	- prin programele onaintate - prin susținere financiară - prin diverse instruir	- colaborare durabilă - acceptarea unor cerințe ale Comunității	Foarte important
Agenții Economici	-colaborare -activism -facilități în activitate	-să activăm în îndeplinirea sarcinilor	-anularea contractelor de colaborare -nu vom primi ajutor material -faliment	-prin surse financiare -materiale -crearea locurilor de muncă	-atingerea scopurilor și sarcinilor -să activeze locuri de muncă -achitarea impozitelor	Foarte important
Organizațiile Politice	- cooperare - vot - încredere	să cooperăm - acțiune	- dezmembra - nu vor coopera cu comunitatea noastră - acțiune - promisiuni	-acțiune -promisiuni	-rezolvăm unele probleme ale comunității	Foarte important
Instituțiile culturale	- frecventare	- să frecventăm manifestațiile culturale	- nu vor funcționa	- prin educare	- activități culturale diverse	Foarte important
Organizațiile donatoare	- apelare la susținere - promovarea imaginii	- să apelăm pentru colaborare - să respectăm cerințele de colaborare - să promovăm imagine pozitivă	- nu ne vor susține - nu vom realiza proiectele onaintate	- prin programele înaintate - prin susținere financiară - prin diverse instruirii	- colaborare durabilă - acceptarea unor cerințe ale comunității	Foarte important
Instituțiile de prestări servicii	- achitarea la timp a serviciilor - respectarea contractelor	- achitarea la timp a serviciilor - să apelăm la serviciile acordate	- nu se vor presta servicii - nu vom avea condiții de trai	- prin calitatea serviciilor prestate	-prețuri raționale la serviciile prestate - îndeplinirea obligațiilor de furnizori	Foarte important
Instituțiile medicale	- respectarea regulilor igienice și sanitare - adresare la timp la medicul de familie	- respectarea normelor igienico-sanitare - vaccinarea la timp	- se va onrăutăți starea sănătății comunității - epidemii, boli	- prin prestarea serviciilor medicale - prin calitatea serviciilor medicale	- servicii medicale calitative - responsabilitate - profesionalism	Foarte important
Companiile de	- conlucrare - adresare	- apelarea și acceptarea	- vor dispărea	- serviciile acordate	- acordarea serviciilor	Important

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
asigurări	pentru asigurare - acceptarea serviciilor prestate	serviciilor			calitative	
Instituțiile de Cult	- respectarea normelor morale - smerenie - evlavie - credință	- contribuții la construcția lăcașurilor - memorarea persoanelor trecute din viață	- degradarea societății - creșterea numărului de secte	- prin serviciile divine - prin promovarea valorilor religioase	- curățare sufletească - respectarea normelor religioase	Foarte important
Mass-media	- atenție - activism - susținere - propuneri - idei	- colaborare - susținere	- apariția conflictelor - proteste	- prin informație concretă -susținere	- promovare - implicare - conlucrare - sursă publicitară - informare	Important
Partidele politice	- cooperare - vot - încredere	- cooperăm - acțiune	-deforma -nu vor coopera cu comunitatea noastră	-acțiune -promisiuni	-rezolvăm unele probleme ale comunității	Important

2.3. Analiza punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor (SWOT)

Pentru a avea o imagine clară despre comunitate, pentru a genera un PSDSE fezabil, în urma validării informațiilor culese, s-a realizat o analiză SWOT - metodă de lucru prin care s-au identificat punctele tari, punctele slabe, amenințările și oportunitățile.

Punctele tari reprezintă avantajele competitive ale comunității, care pot deveni factori interni ai dezvoltării sale.

Punctele slabe sunt factorii care pot deveni obstacole sau amenințări în calea dezvoltării comunității, iar ele pot fi de natură economică, socială, legislativă, financiară, de mediu, etc.

Punctele slabe și punctele tari se consideră a fi factori interni ai comunei, iar amenințările și oportunitățile se consideră a fi factori externi.

Oportunitățile sunt factori externi care facilitează dezvoltarea avantajelor competitive ale comunei .

Amenințările sunt factori externi nefavorabili dezvoltării, care duc la pierderea avantajelor competitive ale acestuia.

2.3.1.Dezvoltarea economică

<p>Puncte tari</p> <p>Amplasare geografică reușită Amplasare la trasa Chișinău-Cimișlia Prezența pădurii APL-170 ha Proiectul amenajament silvic(recultivarea pășunelor) Prezența pădurilor de salcâm(potențial pentru dezvoltarea apiculturii) Producerea legumelor în sere, roșii și castraveți(suprafața 3 ha) Utilizarea resurselor regenerabile la încălzirea serelor Prezența resurselor de nisip Sădirea plantațiilor de livezi și vii Prezența fondului de rezerva APL(40 ha) Posibilitatea de a utiliza clădirile fostei gospodării agricole în DEL Tehnică agricolă nouă procurată moderne în agricultură Locuri noi de muncă create Terenuri agricole consolidate Păstrarea infrastructurii de producere (oloiniță,etc.) Parteneriat funcțional APL-AE(Oloiniță, iazuri)</p>	<p>Puncte slabe</p> <p>-economie locală nediversificată -număr redus de agenți economici -infrastructură slab dezvoltată -procent ridicat de terenuri pârloagă -randamente și producții totale agricole mici -bonitate scăzută a terenurilor agricole în raport cu media națională -tehnica agricolă învechită cu un grad ridicat de uzură -lipsa capacităților de prelucrare și păstrare a produselor agricole -capacități reduse ale producătorilor agricoli în domeniul marketingului agricol -Lipsa unui program strategic de revigorare a sectorului la nivel de raion -Ineficiența fabricilor locale de prelucrare a produselor agricole -neutilizarea unei părți importante a sistemului de irigare din cauze obiective -reducere drastică a efectivului de animale -ritmurile de diminuare a efectivului de animale în comună sunt mult mai înalte decât datele prezente pe țară și pe raion -eficiență redusă -deficit de furage -ferme cu efectiv numeric foarte mic -lipsa capacităților industriale de producere a cărnii -lipsa mijloacelor financiare de susținere a producătorilor locali de către stat -dominația clară în sector a gospodăriilor casnice -lipsa pășunilor -lipsa unui sistem de colectare a produselor animale de la populație -Ineficiența potențialului local de creștere a bovinelor și porcinelor; -Utilizarea tehnologiilor de creștere învechite -lipsa sectorului industrial în DEL -sector de servicii slab dezvoltat -lipsa entităților economice specializate în colectarea produselor agricole și aprovizionarea cu input-uri agricole -volum de vânzări foarte mic -potențial de afaceri restrâns -număr de întreprinderi în domeniu redus -activități nediversificate în domeniu</p>
<p>Oportunități</p> <p>-atrageră de fonduri externe -acces la fonduri guvernamentale și externe -folosirea resurselor financiare și a experienței și abilităților gasterbaiterilor în inițierea afacerilor</p>	<p>Riscuri</p> <p>-zonă supusă cataclismelor naturale -noi valuri de migrație -impactul crizei economice globale și naționale -conflictul înghețat din Transnistria -instabilitate politică</p>

<ul style="list-style-type: none"> -folosirea resurselor locale -dezvoltarea a noi genuri de activități (turismul rural, creșterea iepurilor, meșteșugurilor populare, prelucrarea producției agricole,etc.) -diversificarea economiei, dezvoltarea serviciilor -crearea de noi întreprinderi -participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud -terenuri amenajate pentru irigare -utilizarea sistemelor de irigare -folosirea tehnologiilor moderne -utilizarea resurselor regenerabile -acces la piața o. Chisinau ,Cimișlia,Hîncești -creșterea iepurilor, caprelor, etc. -prelucrarea produselor animaliere - criza economică globală și națională -folosirea raselor genetic performante în condițiile RM -Asimilarea experienței internaționale avansate privind dezvoltarea producerii plantelor de nutreț în condiții similare etc. - Elaborarea unor strategii eficiente de marketing și export. -utilizarea tehnologiilor performante de producere și de dezvoltare a businessului -deschidere de afaceri noi în sfera serviciilor -eficientizarea potențialului agricol -modificarea structurilor culturilor agricole, în favoarea creșterii suprafețelor culturilor multianuale și extinderea suprafețelor ocupate de înființările agricole pe teren protejat -restabilirea efectivului de animale -valorificarea resurselor locale 	<ul style="list-style-type: none"> -probalitate ridicată de cataclisme naturale -prețuri ridicate și instabile la inputuri și prețuri reduse la outputuri în agricultură -Avansarea la scară globală a cerealelor genetic modificate, cultivate în alte țări pe suprafețe mari și cu economii de scară înalte - monopolizarea piețelor internaționale de materie primă - piețele de realizare a producției legumicole sunt puțin diversificate - potențialele boli contagioase ale efectivului de animale - condiții climaterice nefavorabile -prețuri fluctuante și mici la produsele animale în raport cu costurile -prețuri instabile la resursele energetice -cerere redusă de servicii în mediu rural
--	--

2.3.2.Dezvoltarea infrastructurii

<p>Puncte tari</p> <ul style="list-style-type: none"> -creșterea gradului de asigurare a gospodăriilor cu utilități - creșterea numărului de gospodării -așezare geografică favorabilă -prezența unui transportator public în comună -creșterea numărului de autoturisme -stație telefonică digitală -acces la telefonie mobilă -creșterea numărului de utilizatori de telefonie fixă -acces rapid la Internet -prezența sistemului de asigurare cu gaz natural al gospodăriilor și instituțiilor -prezența sistemul local de aprovizionare cu apă potabilă Amplasarea geografică favorabilă Drumul principal iluminat și reparat Asigurarea cu apă, canalizare, gazificare – gimnaziul, grădinița, spitalul, biblioteca publică, primăria Transpor suburban asigurat parțial Posibilitatea achitării serviciilor comunale – oficiul poștal, bancă, tranzacții bancare Asigurarea cu locuri de muncă parțial Ocol silvic – recreere lemne Gunoaște autorizată Iluminarea străzii centrale Resurse de nisip și lut Acces îmbunătățit între satele comunei 	<p>Puncte slabe</p> <ul style="list-style-type: none"> -densitate redusă a populației,fapt ce duce la creșterea costurilor utilităților -mijloace financiare reduse disponibile pentru construcții de locuințe -acces limitat la mijloace creditare ipotecare la condiții favorabile -lipsa programelor de stat în domeniu -lipsa Planului Urbanistic General și a Planurilor Urbanistice Zonale -lipsa sistemului de iluminare publică -lipsa serviciilor de salubritate -lipsa de gunoiaște autorizată -stare precară a rețelelor electrice -costuri mari de încălzire a unităților publice -lipsa sistemului centralizat de canalizare -grad redus de aprovizionare a gospodăriilor cu apă potabilă -starea precară a drumurilor publice -lipsa posturilor locale radio și TV
<p>Oportunități</p> <ul style="list-style-type: none"> -acces la fonduri și granturi externe -folosirea resurselor interne la construcții de locuințe -folosirea resurselor regenerabile -folosirea tehnologiilor moderne în construcții -folosirea resurselor financiare și a experienței și abilităților gasterbaiterilor în construcții -participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud -realizarea proiectului BM de asigurare cu apă potabilă -accesarea fondurilor extrabugetare pentru renovarea infrastructurii -crearea de întreprindere municipală sau Asociație Intercomunală care ar oferi servicii comunale cu utilități -crearea PPP pentru oferire de utilități -așezare geografică favorabilă 	<p>Riscuri</p> <ul style="list-style-type: none"> -relief accidentat -zonă supusă cataclismelor naturale -noi valuri de migrație -impactul crizei economice globale și naționale -conflictul înghețat din Transnistria -instabilitate politică -teren accidentat -densitate redusă a populației,fapt ce duce la creșterea costurilor utilităților -zonă supusă cataclismelor naturale

2.3.3.Dezvoltarea socială

<p>Puncte tari</p> <ul style="list-style-type: none"> -așezare geografică reușită -prezența instituțiilor sociale dezvoltate -capacitate instituțională de a atrage fonduri externe -proiecte implementate în domeniu social -infrastructură socială dezvoltată -utilizare satisfăcătoare a capacităților instituțiilor sociale -personal pregătit a instituțiilor respective -capacități satisfăcătoare ale factorilor interesați în domeniul atragerii fondurilor din domeniul social -transfer de mijloce financiare în localitate de către cei plecați la muncă peste hotare -trend ascendent al numărului populației activ economice -prezența în comunitate a serviciilor sociale calitative Casa de Cultură „Sălcioara” Biblioteca publică dotată cu literatură Colaborarea dintre APL și ONG Grad înalt de utilizare a rețelei Asigurarea cu cadre didactice de gr II Manifestarea interesului grupului de inițiativă în scrierea proiectelor Asigurarea cu TIC gimnaziul 2 auditorii, conectate la internet Fondul bogat al bibliotecii Promovarea valorilor naționale (muzeu, concerte, hram) Conectarea la gaze naturale IREX Alimentarea calitativă Instruirea pe cabinete Asistent social Proiecte realizate: Renovarea și reutilizarea cazangeriei la gaze naturale IREX Nodul de radio PASET Spune DA unui mod sanatos de viață PSD Schimbarea geamurilor Procurarea a 24 de calculatoare 	<p>Puncte slabe</p> <ul style="list-style-type: none"> -mortalitatea populației este superioară natalității -nivel inferior al ratei natalității comparativ cu indicii naționali și regionali -rata mortalității ridicată în comparație cu indicii naționali și regionali -densitate redusă a populației -proces de îmbătrânire demografic accentuat -rata de nupțialitate în localitate este inferioară ratei nupțialității calculate pe țară -reducerea populației tinere în structura pe vârste -trend ascendent al persoanelor singurate -infrastructură slab dezvoltată -lipsa instituțiilor care s-ar ocupa cu problemele tineretului -lipsa locurilor de muncă bine plătite -lipsa utilităților și serviciilor publice -creșterea numărului șomerilor -creșterea constantă a numărului pensionarilor în structura pe vârste -creșterea numărului de pensionari cu grad de invaliditate -număr ridicat de persoane apte de muncă plecate în afara localității -creșterea persoanelor plecate la muncă în afara localității -număr mare de persoane din păturile social vulnerabile -infrastructură slab dezvoltată -lipsa locurilor de muncă bine plătite -lipsa unei discipline școlare , care ar dezbată problemele vieții și familiei -stare demografică critică -grad de utilizare a capacităților liceului, grădiniței de copii și casei de cultură redus -lipsa serviciilor pentru tineret -infrastructură slab dezvoltată
<p>Oportunități</p> <ul style="list-style-type: none"> -crearea unui centru comunitar social -posibilitatea atragerii granturilor și investițiilor -participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud -accesare de fonduri extrabugetare -creare de noi servicii sociale -diversificarea serviciilor sociale -eficientizarea serviciilor sociale existente -folosirea resurselor financiare și a experienței și abilităților gasterbaiterilor în dezvoltarea comunitară 	<p>Riscuri</p> <ul style="list-style-type: none"> -disparitate de gen -noi valuri de migrație -agricultură supusă riscurilor cataclismelor naturale -impactul crizei economice globale și naționale -conflictul înghețat din Transnistria -instabilitate politică -diminuarea persoanelor apte de muncă -număr ridicat de familii , care se află sub pragul sărăciei -neînțoararea familiilor celor plecați în localitate

<p>-acces la finanțări și fonduri externe</p>	<p>-agricultură supusă riscurilor cataclismelor naturale -durabilitate insuficientă a serviciilor sociale -trend demografic negativ -asigurarea durabilității proiectelor sociale implementate -neîntoarcerea familiilor celor plecați în localitate</p>
---	--

2.3.4. Protecția mediului înconjurător

<p>Puncte tari</p> <ul style="list-style-type: none"> -așezare geografică reușită -capacități satisfăcătoare ale factorilor interesați în domeniul atragerii fondurilor -prezența instituțiilor publice locale cu capacități -condiții climaterice favorabile dezvoltării florei, faunei și culturilor agricole -fond silvic considerabil -fond acvatic considerabil -grad ridicat de împădurire -procent ridicat de terenuri destinate protecției naturii -prezența resurselor acvatice - procent ridicat de terenuri proprietate UAT -fond funciar important Prezența ocolului silvic Agenți economici cu capacități Prezența Asociației de vânătoare Prezența Asociației Obștești Primar și Consiliu local activ Prezența a 2 parcuri botanice și a unui parc în perspectiva apropiată Prezența sondelor arteziene 5 unități Grad satisfăcător de asigurare a populației și instituțiilor cu apă potabilă Prezența canalului de evacuare a apelor în timpul ploilor și topirii zăpezii Resurse de nisip și lut Grad suficient de asigurare cu pășuni Păduri sădite APL-170ha Acces îmbunătățit între satele comunei Terenuri agricole consolidate AE dotați cu tehnică, care ajută APL (salubritate, amenajarea teritoriului) Personal competent APL 	<p>Puncte slabe</p> <ul style="list-style-type: none"> -stare demografică critică -bonitate scăzută a solului -infrastructură slab dezvoltată -implicare slabă a populației în domeniul protecției mediului -lipsa serviciilor de tratare a deșeurilor menajere -folosirea practicilor neprietenoase mediului în agricultură -lipsa sistemului de canalizare -lipsa unui Plan Local de Acțiuni de Mediu -lipsa mijloacelor bugetare pentru realizarea măsurilor de mediu -grad înalt de poluare a apelor -fond funciar restrâns -suprafață mică destinate dezvoltării sociale a localității -lipsa utilităților și serviciilor publice -suprafețe mici destinate terenurile fondului silvic și fondului apelor aflate în proprietatea publică a UAT
<p>Oportunități</p> <ul style="list-style-type: none"> -accesare de fonduri extrabugetare în domeniul protecției mediului -finanțare acțiunilor de mediu prin programe Regiunii de Dezvoltare Sud și programelor de cooperare transfrontalieră -participare la proiecte naționale și internaționale -dezvoltare turismului rural și ecologic la nivel local -participare la proiecte de agricultură ecologică -utilizarea resurselor regenerabile -participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud -acces la resurse acvatice stabile -suprafață satisfăcătoare a terenurile fondului de rezervă din proprietatea publică a UAT 	<p>Riscuri</p> <ul style="list-style-type: none"> -durabilitate insuficientă a măsurilor de protecție a mediului -trend demografic negativ -noi valuri de migrație -impactul crizei economice globale și naționale -probalitate ridicată de cataclisme naturale -relief accidentat -creșterea și instabilitatea prețurilor la resurse energetice -conflictul înghețat din Transnistria -instabilitate politică -resurse naturale reduse -agricultură supusă riscurilor și cataclismelor naturale

2.3.5. Consolidarea APL și dezvoltarea parteneriatelor

Puncte tari	Puncte slabe
<p>așezare geografică reușită</p> <p>relații de parteneriat cu Consiliul Raional</p> <p>relații bune de colaborare a Primăriei cu agenții economici și alți actori locali;</p> <p>existența pentru fiecare funcționar a fișelor de post</p> <p>participarea unor funcționari la cursuri de instruire</p> <p>fluctuația redusă de cadre</p> <p>Acces îmbunătățit între satele comunei</p> <p>Terenuri agricole consolidate</p> <p>AE dotați cu tehnică, care ajută APL (salubritate, amenajarea teritoriului)</p> <p>Păstrarea infrastructurii de producere (oloiniță, etc.)</p> <p>Parteneriat funcțional APL-AE(Oloiniță, iazuri)</p> <p>Personal competent APL</p> <p>Grad înalt de asigurare a APL cu calculatoare</p>	<ul style="list-style-type: none"> -stare demografică critică -infrastructură slab dezvoltată -capacitate instituțională redusă a Consiliului local și a Primăriei în domeniul dezvoltării comunitare -capacitati reduse ale ONG la nivel local -inactivitatea și lipsa de inițiativă a consilierilor la ședințele consiliului; -existența problemelor ce țin de amenajarea locurilor de muncă; -lipsa unei linii de internet cu viteză mai mare -lipsa unui dictofon pentru secretarul consiliului necesar la ședințele consiliului local; -lipsa unui Plan de Cheltuieli pe Termen Mediu -lipsa contribuțiilor statului pentru funcțiile delegate; -venituri proprii mici pentru planificare; -lipsa capacităților de acumulare a veniturilor la bugetul local -lipsa de specialiști în achiziții publice; -lipsa Regulamentului intern privind auditul; -neefectuarea auditului intern referitor la managementul resurselor financiare; -lipsa personalului specializat pentru efectuarea auditului intern; -supraîncărcarea funcționarilor; -motivația insuficientă a consilierilor, funcționarilor Primăriei; -salarizare redusă, care nu corespunde funcțiilor exercitate; -insuficiența de unități în statele de personal. -actualmente în aparatul Primăriei sînt 5 unități -necorespunderea funcțiilor cu statele de personal; -existența funcțiilor neacoperite financiar; -necesitatea suplinirii anumitor activități cu personal din alte direcții decât cele competente; -necorespunderea studiilor funcționarilor cu funcțiile îndeplinite; -lipsa organizării structurilor sociale; -lipsește personal care să se ocupe de lucrul cu tineretul, sportul, cultura și alte probleme legate de interesele tinerilor din localitate; -statutul incert al asistentului social; -lipsa unei persoane specializate cu identificarea, găsirea, elaborarea proiectelor, atragerea investițiilor;

	<ul style="list-style-type: none"> -lipsa unor planificări pentru atragerea proiectelor investiționale; -slaba conlucrare cu ONG-le naționale pentru elaborarea proiectelor și atragerea investițiilor; -lipsa unor parteneriate cu alte localități și a înfrățirii cu localități din exteriorul țării. -lipsa asistenței juridice la elaborarea actelor administrative; -lipsa bazelor de date (MoldLex, cadastru, contabile); -insuficiența mijloacelor de informare a cetățenilor. -utilizare modestă a tehnicii și programelor electronice -circulația și schimbul de informații se efectuează numai pe suport de hârtie; -sector asociativ slab dezvoltat
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -accesare de fonduri extrabugetare -participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud. -stabilirea unor principii clare în redistribuire a veniturilor de la bugetul de stat spre bugetele unităților administrativ-teritoriale, inclusiv prin promovarea unei noi legi privind finanțele publice locale. 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -trend demografic negativ. -impactul crizei economice globale și națională. -erodarea bazei fiscale și, respectiv, reducerea considerabilă a veniturilor fiscale. -noi valuri de migrațiune.

Analiza riscurilor

Analiza riscurilor este parte componentă a oricărui document de planificare pe termen scurt, mediu și lung. Aceasta a fost efectuată cu scopul determinării pericolelor și eventualelor consecințe ale acestora pentru a putea planifica acțiuni de prevenire adecvate priorităților. Gestionarea riscurilor conferă oricărei organizații capacitatea de a-și înțelege mai bine modul de derulare a operațiilor și abilitatea de a răspunde mai eficient la schimbările circumstanțelor interne și externe. Pentru efectuarea analizei au fost identificate inițial principalele efecte ale schimbărilor climatice pentru Moldova apoi riscurile pe care le prezintă acestea. În dependență de situația geografică și condițiile de mediu au fost stabilite nivelurile de risc corespunzătoare: SCĂZUT, MEDIU, ÎNALT. Nivelurile de risc au fost stabilite ținând cont și de gradul de expunere al receptorilor (numărul populației și al bunurilor) la acestea pornind de la un nivel acceptabil întrucât în interacțiunea dintre activitățile umane și mediu nu există un nivel de protecție care ar asigura gradul de risc zero.

Detaliu de risc magnitudine	Nord		Centru		Sud
	Sub-zona I-a, Câmpia din nordul Moldovei	Sub-zona I, Câmpia din nordul Moldovei, dealurile Nistrului	Sub-zona II-a, Câmpia Centrului Moldovei și regiunea Codrilor	Sub-zona II, Terasele râurilor Nistru, Prut, Răut, Bâc, etc.	Câmpia din Sudul Moldovei, terase a Prutului inferior și ale Nistrului
Reducerea cantităților de apă potabilă	MEDIU	SCĂZUT	MEDIU	SCĂZUT	SCĂZUT
Risc de incendiu natural	MEDIU	SCĂZUT	SCĂZUT	SCĂZUT	MEDIU
Aria culturilor se modifică din cauza diminuării condițiilor optime de agricultură	SCĂZUT	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	ÎNALT
Roada de fructe, legume și cereale scade	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU	ÎNALT
Roada de viță de vie este diminuată în general		SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU
Riscul majorat al daunătorilor agricoli, maladiilor agricole și buruienilor	ÎNALT	ÎNALT	ÎNALT	ÎNALT	ÎNALT
Calitatea culturilor descrește	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU	MEDIU
Riscul majorat al secetelor și deficitului de apă	SCĂZUT	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	ÎNALT
Cerințe sporite de irigare	MEDIU	ÎNALT	ÎNALT	ÎNALT	ÎNALT

Eroziunea solului, salinizarea, deșertificarea	SCĂZUT	MEDIU	ÎNALT	ÎNALT	ÎNALT
Deteriorarea condițiilor de creștere a animalelor	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU	ÎNALT
Creșterea frecvenței și intensității inundațiilor	SCĂZUT	MEDIU	ÎNALT	ÎNALT	MEDIU

III.Misiunea, viziunea, valorile și principiile dezvoltării comunitare

În cadrul seminarelor în mod participativ au fost elaborate misiunea, viziunea, valorile și principiile dezvoltării comunitare.

3.1. Misiunea comunei Hîrtop –prestarea de servicii publice calitative de către autoritățile locale, care realizează principiile dezvoltării durabile , construiesc o autonomie locală și contribuie la dezvoltarea socio-economică locală, satisfăcînd necesitățile locuitorilor săi.

3.2. Viziunea comunei Hîrtop-pol de creștere raional care beneficiază de proximitatea M.Chișinău,Cimișlia,Hîncești,Comrat,amenajat,prosper, cu o infrastructură dezvoltată , economic,social,educațional dezvoltat, mediu ecologic adecvat, unde se respectă drepturile omului.

3.3. Valorile și principiile APL și a populației c.Hîrtop în dezvoltare comunitară:

În cadrul discuțiilor participative au fost identificate următoarele valori și principii comunitare :

3.3.1. Valorile dezvoltării comunitare

1. Încredere
2. Responsabilitate
3. Profesionalism
4. Civism
5. Deschidere
6. Voluntariat
7. Creativitate

3.3.2. Principiile dezvoltării comunitare

1. Participarea și implicarea comunității
2. Valorizarea resurselor locale
3. Abordarea strategică a nevoilor locale
4. Dezvoltare durabilă
5. Promovarea voluntariatului
6. Respectarea obiceiurilor și tradițiilor locale
7. Învățare permanentă
8. Transparența
9. Respectarea diversității
10. Promovarea egalității șanselor
11. Promovarea parteneriatului

IV. Planul strategic

4.1. Formularea obiectivelor orizontale și strategice

Obiectivele Strategice sunt formulate foarte general și sunt valabile pentru o perioadă de cel puțin 8 ani. Acest cadru temporal a fost ales pentru a preveni repetarea procesului general de elaborare a PSDSE după primul ciclu operațional de 3 ani și pentru a oferi o planificare durabilă pe termen lung. Identificarea Obiectivelor Strategice are la bază viziunea, orientarea strategică și avantajele comparative ale localității.

Obiectivele operaționale (OO) stabilite urmăresc realizarea Obiectivului Strategic, constituind un scenariu pentru o perioadă de 8 ani. Deseori, OO reprezintă o combinație între intervenții (proiecte), reforme și formare de capacități.

Obiectivele orizontale facilitează realizarea obiectivelor strategice. Mai mult ca atât, ele sunt o precondiție a realizării cu succes a obiectivelor strategice. Grupul de lucru a identificat 2 obiective orizontale:

Obiectivul orizontal 1(O.Or.1.) -Edificarea societății civile și activizarea comunității locale.

Obiectivul orizontal 2(O.Or.2.)-Colaborare activă dintre APL și locuitori.

Aceste Obiective vor fi realizate prin intermediul următoarelor proiecte:

P.1.1.-informarea potențialilor beneficiari referitor la înregistrarea ONG

P.1.2.-diseminarea cunoștințelor despre procedurile legale de funcționare a ONG și voluntarilor

P.1.3.-dezvoltare de capacități în domeniul managementului ONG și accesării de fonduri

P.2.1.-participarea permanentă a cetățenilor în procesul decizional al APL

P.2.2.- crearea bazei de date cu caracter economic (pentru AE)

P.2.3.-evidența unui registru a inițiativelor comunitare

P.2.4.-delegarea ONG a realizării de proiecte din sursele Bugetului Local

În cadrul atelierului de planificare s-au trecut în evidență punctele slabe și avantajele comparative, s-au depistat anumite pericole și oportunități ale mediului extern pentru dezvoltarea orașului.

Din prezentările participanților s-a stabilit lista problemelor care sunt prezente în comunitate, care au fost grupate pe probleme strategice majore, care au fost transformate în 5 obiective strategice, având în vedere analiza socio –economică și analiza SWOT a localității:

Obiectivul strategic OS.1- Dezvoltarea infrastructurii și amenajării teritoriului

Obiectivul strategic OS.2- Dezvoltarea economică locală

Obiectivul strategic OS.3- Educație, cultură și protecție socială

Obiectivul strategic OS.4- Protecția mediului înconjurător, eficiență energetică și utilizarea energiilor regenerabile

Obiectivul strategic OS.5- Consolidarea APL și dezvoltarea parteneriatelor

La rândul său, fiecare obiectiv strategic a fost desecat în mai multe obiective operaționale, care pe parcursul implementării PSDSE în dependență de condițiile interne și externe pot fi transformate în proiecte (unul sau mai multe). Metodologia dată permite de a folosi Planul Strategic dat în cadrul altor instrumente moderne de gestiune: bugetul de performanță, managementul de performanță, etc.

VIZIUNEA				
Viziunea satului Hîrtop- pol de creștere raional care beneficiază de proximitatea mun.Chişinău,o.Cimişlia,Hînceşti,Comrat,amenajat,prosper, cu o infrastructură dezvoltată economic,social,educațional dezvoltat, mediu ecologic adecvat, unde se respectă drepturile omului.				
Obiectivul orizontal 1 Edificarea societății civile și activizarea comunității locale.			Obiectivul orizontal 2 Colaborare activă dintre APL și locuitori.	
Obiectivul strategic OS.1 Dezvoltarea infrastructurii și amenajării teritoriului	Obiectivul strategic OS.2 Dezvoltarea economică locală	Obiectivul strategic OS.3 Educație,cultură și protecție socială	Obiectivul strategic OS.4 Protecția mediului înconjurător,eficiență energetică și utilizarea energiilor regenerabile	Obiectivul strategic OS.5 Consolidarea APL și dezvoltarea parteneriatelor
Obiectivul operațional OO.1.1. Modernizarea infrastructurii drumurilor publice Obiectivul operațional OO.1.2. Modernizare apeduct și canalizare Obiectivul operațional OO.1.3. Înființarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor Obiectivul operațional OO.1.4. Construcția și renovarea sistemului de iluminare publică Obiectivul operațional OO.1.5.	Obiectivul operațional OO. 2.1. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri(business incubatoare, Centre de Consultanță, Parcuri industriale,etc.) Obiectivul operațional OO. 2.2. Consolidarea capacităților Agenților Economici Obiectivul operațional OO. 2.3. Stimularea și dezvoltarea agriculturii Obiectivul operațional OO. 2.4. Dezvoltarea și diversificarea	Obiectivul operațional OO.3.1. Reabilitarea și modernizarea unităților de învățământ Obiectivul operațional OO. 3.2. Reabilitarea si constructia salii si terenurilor de sport,edificiilor culturale Obiectivul operațional OO. 3.3. Infiintarea serviciului integrat de asistență si protecție socială Obiectivul operațional OO.3.4. Măsuri de îmbunătățire a actului medical	Obiectivul operațional OO.4.1. Amenajare spații verzi și a unei zone de agrement Obiectivul operațional OO. 4.2. Promovarea comportamentului prietenos față de mediu și conservarea resurselor naturale Obiectivul operațional OO. 4.3. Combaterea eroziunii solului și amenajări hidrotehnice Obiectivul operațional OO.4.4. Împăduriri în zone afectate de defrișări Obiectivul operațional OO.4.5 Masuri de EE si ER.	Obiectivul operațional OO. 5.1. Întărirea capacității instituționale APL Obiectivul operațional OO. 5.2. Informatizarea instituției Obiectivul operațional OO. 5.3. Renovarea si dotarea APL Obiectivul operațional OO. 5.4. Informarea populației,crestere a transparenței

Modernizarea sistemului de încălzire public Obiectivul operațional OO. 1.6. Definitivarea PUG și PUZ – managementul teritoriului	serviciilor			
---	-------------	--	--	--

4.2. Plan de acțiuni de implementare a obiectivelor strategice

Fiecare Obiectiv Strategic a fost divizat în proiecte și activități, care sunt reflectate sub formă de tabel.

Obiectivul orizontal 1(O.Or.1.) -Edificarea societății civile și activizarea comunității locale.

	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele financiare	Responsabil
O.Or.1.	1.	Informarea potențialilor beneficiari referitor la înregistrarea ONG	2013	APL, DONATORI	APL, ONG
	2.	Diseminarea cunoștințelor despre procedurile legale de funcționare a ONG și voluntarilor	2013-2014	APL, DONATORI	APL, ONG
	3.	Dezvoltare de capacități în domeniul managementului ONG și accesării de fonduri	2013-2014	AE, DONATORI	APL, ONG
	4.	Înființarea unei asociații obștești pentru dezvoltarea comunitară	2013	APL, Grup de inițiativă	Grup de inițiativă

Obiectivul orizontal 2(O.Or.2.)-Colaborare activă dintre APL și locuitori.

	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele financiare	Responsabil
O.Or.2.	1.	Participarea permanentă a cetățenilor în procesul decizional al APL	Permanent	APL, DONATORI	APL, ONG
	2.	Crearea bazei de date cu caracter economic (pentru AE)	2014	APL, DONATORI	APL, ONG
	3.	Evidența unui registru a inițiativelor comunitare	2013	APL	APL
	4.	Delegarea ONG a realizării de proiecte din sursele Bugetului Local	2013-2020	APL	APL, ONG

O.S.1.Dezvoltarea infrastructurii și amenajării teritoriului

OO	Nr.	Denumirea proiectului	Perioad	Sursele	Respons
----	-----	-----------------------	---------	---------	---------

			a	financiare	abil
OO.1.1. Modernizarea infrastructurii drumurilor publice	1.	Elaborarea politicilor publice în domeniul infrastructurii drumurilor și analiza tuturor drumurilor din localitate, clasificarea lor, iluminarea lor.	2012	APL	APL
	2.	Crearea Parteneriatului public privat; agenți economici -APL;	2012-2020	APL	APL
	3.	Renovarea drumurilor locale: Drumul Mereni: gimnaziul Hîrtop; biserica Hîrtop;	2012-2014	APL, BS	APL
	4.	Construcția unui drum spre cariera de nisip	2014-2015	APL, Donatori	APL
	5.	Amenajarea opririlor	2014	APL	APL
	6.	Reabilitarea indicatoarelor rutiere și a sistemelor de demarcație	2013-2014	APL, BS	APL, ÎM
	7.	Reparația drumurilor prin localitate în varianta albă	2013-2020	APL, Donatori	APL
	8.	Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin conectarea localitatilor locale de pe coridorul 20-RDSud, R34-Sirma-Tomai-Sarateni-Hirtop la rețeaua de drumuri naționale R3	2012-2020	APL, FNDR	APL, ADR Sud
OO.1.2. Obiectivul operațional OO.1.2. Modernizare apeduct și canalizare	9.	Elaborarea politicilor publice locale în domeniul asigurării cu apă și canalizare	2012-2013	APL	APL
	10.	Construcția unei stații de epurare a apei, a unui sistem de tratare a apei	2014-2016	APL, FEN	APL
	11.	Construcția unui sistem de canalizare	2014-2017	APL, BS	APL
	12.	Renovarea traseelor: Blonschi – Ciobanu 1km; Brigada nr.3; -2012	2012	APL	APL
	13.	Instalarea turnului Gheorghieș-2012	2012	APL	APL
14.	Curățirea fântânilor și bazinelor acvatice	Anual	APL	APL	
OO.1.3. Obiectivul operațional OO.1.3. Înființarea sistemului	15.	Elaborarea politicilor publice locale în domeniul colectării selective a deșeurilor	2012-2013	APL	APL
	16.	Crearea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor și a unei stații de sortare în zona o.Cimișlia în cadrul Programului Regional Sud	2012-2013	APL RDS	APL
	17.				ÎM, APL

i de colectare selectivă a deșeurilor	18.	Întărirea capacității instituționale a ÎM în domeniul tratării selective a deșeurilor	2013-2015	ÎM	ÎM
		Promovarea activităților de conștientizare a publicului și formarea capacității de gestionare a deșeurilor.	2013-2018	ÎM	APL
	19.	Lichidarea gunoiștilor neautorizate Programe comune(APL-ONG) privind colectarea și neutralizarea deșeurilor	Anual	APL	APL,ÎM
	20.		2012-2020	APL,Don.	APL,ONG
	21.	Informarea și conștientizarea populației	2012-2020	APL	APL
OO.1.4. Obiectivul operațional OO.1.4. Construcția și renovarea sistemului de iluminare publică	22.	Renovarea sistemului de iluminare publică	2013-2015	APL ÎM	APL ÎM
	23.	Modernizarea sistemului de iluminare publică	2016-2018	APL,Don.	APL ÎM
OO.1.5. Obiectivul operațional OO.1.5. Modernizarea sistemului de încălzire public	24.	Izolarea termică a clădirilor sociale	2012-2017	APL,BS	APL
	25.	Modernizarea sistemului de încălzire publică	2013-2015	APL,Donatori	APL
Obiectivul operațional OO. 1.6. Definitivarea PUG și PUZ – managementul teritoriului	26.	Informarea actorilor interesați despre PUG	PERMANENT	APL	APL
	27.	Pregătirea registrului resurselor fizice și naturale ale UAT	2012	APL	APL
	28.	Crearea bazei de date a resurselor funciare și ariilor potențiale pentru investiții	2013	APL	APL
	29.	Elaborarea PUG	2013-2014	APL,Don.	APL

O.S.2. Dezvoltarea economică locală

OO.	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele Financiare	Responsabil
Obiectivul operațional OO. 2.1. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri (business incubatoare, Centre de Consultanță, Parcuri industriale, etc.)	1.	Atragerea investițiilor prin proiecte	Permanent	APL, DONATORI	APL, ONG
	2.	Participare AE la business incubatorul Cimislia	2013-2020	APL, DONATORI	APL, ONG
	3.	Amenajarea unei pieți agricole	2013	APL, AE	APL
	4.	Instruirea prin intermediul ACSA a proprietarilor de teren agricol (GT, ÎI, AE)	Permanent	AE, DONATORI	APL
	5.	Fondarea asociațiilor producătorilor de viticultură, pomicultură și cerealiere.	2013	AE	APL, AE
Obiectivul operațional OO. 2.2. Consolidarea capacităților Agenților Economici	6.	Editarea unui catalog pentru investitori	2014	APL	APL
	7.	Promovarea formării de asociații pe produse	PERMANENT	APL	APL, ONG
	8.	Instruirea antreprenorilor în domeniul afacerilor	PERMANENT	DONATORI	ONG
	9.	Folosirea resurselor naturale locale în DEL	PERMANENT	AE	AE
OO. 2.3. Stimularea și dezvoltarea agriculturii	10.	Folosirea în agricultură a materialului săditor și semincier raionate pe teritoriul republicii pe zone.	Permanent	AE	APC
	11.	Autorizarea unei cariere de nisip.	2015	AE	AE, APL
	12.	Finisarea bazinului acvatic din regiunea Gheorghieș, cu suprafața de 6 ha.	2012-2013	BS	AE
	13.	Construcția serelor și renovarea clădirilor cu destinație agricolă (locuri de muncă, producție finală)	2013-2018	AE, BS	AE
	14.	Restabilirea funcționării unei fabrici de prelucrare a strugurilor și îmbutilierea vinului spumos.	2013-2014	AE	AE
	15.	Revitalizarea sectorului zootehnic.	2013-2016	AE	APL
	16.	Defrișarea tuturor	2013-2016	AE	

	17.	plantațiilor de vii și livezi delăsate și întoarcerea lor în circuitul agricol Crearea unei pepinieri	2013-2015	AE	AE
	18.	Crearea serviciilor de marketing pentru produse agricole	2014-2015	AE	AE
	19.	Sădirea viilor și livezilor	2014-2015	APL,ACSA	APL,ACSA
	20.	Construcția Serelor și utilizarea sistemului de irigare prin picurători.	Anual	AE,BS	AE
	21.	Procurarea mașinilor și utilajului agricol, prin proiecte asemănătoare cu 2KR.	2012-2016	AE,BS	AE
	22.	Construcția bazinelor acvatice.	2013-2020	BS	APL
	23.	Reutilizarea fostelor cladiri cu destinație agricolă în depozite, frigidere și linii de prelucrare și ambalaj.	2013-2020	AE,BS	AE
	24.	Consolidarea terenurilor agricole.	2013-2016	APL,Don.	APL
OO. 2.4. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor	25.	Dezvoltarea turismului ecologic	2014-2018	AE	APL,AE
	26.	Suport în crearea întreprinderilor în domeniul serviciilor	2014-2020	DONATORI,AE	APL,ONG
	27.	Sporirea capacității serviciilor de consultanță în domeniul afacerilor	PERMANENT	DONATORI	CC ONG

Educație,cultură și protecție socială

OO.	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele financiare	Responsabil
Obiectivul operațional OO.3.1. Reabilitarea și modernizarea unităților de învățământ	1.	Procurarea TIC pentru fiecare sală de studii (soft)-	2015	APL,Don.	APL
	2.	Școlarizarea, convingerea și formarea cadrelor didactice pentru a folosi tehnica informațională de calcul intensiv.-permanent	Permanent	APL	Direcția școlii
	3.	Amenajarea teritoriului școlii.	2013	APL,Don.	APL
	4.	Renovarea fasadei clădirii școlii	2012	APL,Don.	APL
	5.	Schimbarea mobilierului conform vârstei	2012	APL,Don.	APL
	6.	Repararea, gazificarea, procurarea materialelor necesare pentru atelierele școlare (fete, băieți)	2013	APL,Don.	APL
	7.	Schimbarea podelei în sala sportivă	2012	APL	APL
	8.	Schimbarea geamurilor în galerie	2014	APL,APC, DONATORI	APL,APP
	9.	Vopsirea ardeziei cu vopsea ecologic pură.-2018	2018	APL	APL
	10.	Renovarea sistemelor sanitare și canalizare(școală și grăd.)	2012-2014	APL,APC, DONATORI	APL
	11.	Procurarea materialelor didactice (fizică, chimie, biologie, laboratoare dotate)	2016	APL,DONATORI	APL
	12.	Renovarea sistemului electric(școală, grădiniță)	2012-2013	APL,APC	APL
	13.	Asigurarea sursei de apă în cadrul blocului central al școlii	2017	APL,Don.	APL
	14.	Ventilarea modernă a încăperilor.-2013	2013	APL	APL
	15.	Renovarea stadionului școlii.2015	2015	APL	APL
	16.	Amenajarea unui teren de joacă a copiilor din clasele primare.-2015	2015	APL	APL
	17.	Recalificarea cadrelor didactice.	Permanent	APL	APL
	18.	Organizarea eficientă a desfășurării concursurilor locale și raionale	2012-2013	APL	Direcția școlii

	19.	(premierea, evidențierea participanților și motivarea) Realizarea unui sistem de comunicare eficient, rapid și transparent	2012	APL	Direcția școlii
Obiectivul operațional OO. 3.2. Reabilitarea și construcția salii și terenurilor de sport, edificiilor culturale	20.	Asigurarea cu apă potabilă a casei de cultură.	2012	APL	APL
	21.	Încălzirea sălii de spectacole a casei de cultură.	2013	APL	APL
	22.	Amenajarea unei săli de forță (fitnes)-2013	2013	APL, Don.	APL
	23.	Dotarea Bibliotecii cu echipament și completarea fondului de carte	Anual	APL	APL
	24.	Modernizarea sistemului de încălzire a Bibliotecii satului	2015-2016	APL	APL
	25.	Crearea unui centru pentru tineret	2014-2015	APL	APL
Obiectivul operațional OO. 3.3. Inițierea serviciului integrat de asistență și protecție socială	26.	Crearea unui Centru comunitar pentru persoane defavorizate	2016	APL, UNDP	APL
	30.	Elaborare de politici publice locale în domeniul social	2012-2020	APL, DONATOR I	APL
	31.	Obținere unei specialități și recalificarea șomerilor, inclusiv prin serviciile Oficiului Forței de muncă	ANUAL	APL	APL, ONG
	32.	Crearea locurilor de muncă pentru grupurile vulnerabile prin programe de dezvoltare a infrastructurii	ANUAL	APL	APL, ONG
OO.3.4. Măsuri de îmbunătățire a actului medical	33.	Modernizarea OMF , dotarea lui cu aparatură corespunzătoare	2014-2016	APL, BS	APL
	34.	Promovarea politicilor publice pentru un mod sănătos de viață	2013-2020	APL	APL, ONG

Obiectivul strategic OS.4

Protecția mediului înconjurător, eficiență energetică și utilizarea energiilor regenerabile

OO-	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele financiare	Responsabil
Obiectivul operațional OO.4.1. Amenajare spații verzi și a unei zone de agrement	1.	Curățirea izvoarelor, fântânilor.	Anual	APL	APL
	2.	Organizarea raidurilor „un sat curat, un viitor garantat”	Perm.	APL	APL
	3.	Sădirea fișiiilor vierzi „Pădurea – fabrica oxigenului”	2013-2018	APL, Ocolul silvic	APL
	4.	Crearea unui centru de reciclare a deșeurilor.	2014	APL, Don.	APL
	5.	Crearea spațiilor vierzi pe teritoriul localității	2014-2017	APL, OS	APL
	6.	Crearea unui centru de joacă pentru copii și tineri	2014	APL, Don.	APL
	7.	Crearea unei zone de recreere	2015	APL, AE	APL
	8.	Plantarea fișiiilor verzi în locurile unde au loc alunecările de teren (Gheorghieș)	2013-2018	APL, FEN	APL
	9.	Proiecte de regenerare și conservare a biodiversității în parteneriat cu ocolul silvic	Anual	APL, OS	APL
	10.	Utilizarea terenurilor din fondul de rezervă proprietate publică a UAT în scopuri de conservare și protecție a biodiversității, inclusiv pentru împădurire	2013-2014	APL, Don.	APL
	11.	Înverzirea străzilor	Anual	APL, Cet.	APL
Obiectivul operațional OO. 4.2. Promovarea comportamentului prietenos față de mediu și conservarea resurselor naturale	12.	Informarea și instruirea populației în domeniul ecologic	2012-2020	APL	APL, ONG
	13.	Crearea unei organizații obștești „Tinerii Ecologiști”	2013	APL, Grup de inițiativă	APL, Grup de inițiativă
	14.	Instruirea populației în domeniul ecologiei „un țăran bine informat este un țăran asigurat”	2013-2016	APL	APL
	15.	Organizarea lunarului ecologic în fiecare an.	Anual	APL	APL
	16.	Editarea pliantelor, ziarelor cu scopul oglindirii problemelor ecologice.	2013-2015	APL, Don.	APL
	17.	Elaborarea unui site a gimnaziului	2014	Don., APL	APL
	18.	Crearea unui centru ecologic „noi suntem copii naturii”	2013	APL, Don.	APL
	19.	Crearea unui laborator de cercetare în domeniul ecologic (cabinetul de geografie, biologie)	2015	APL, Don.	APL
	20.	Crearea unui centru de regenerare a energiei vântului, solară „Helios”	2018	APL, Don.	APL
	21.	Crearea condițiilor pentru durabilitatea proiectelor (parcul botanic)	2013	APL, Don.	APL
	22.	Organizarea concursurilor pentru cea mai curată gospodărie	Anual	APL	APL
	23.	Crearea unei baze de date a potențialilor finantatori în domeniul mediului	2013	APL	APL
	24.	Informarea și conștientizarea populației în domeniu	Perm.	APL	APL, ONG

	25.	Folosirea practicilor prietenoase mediului în agricultură	Perm.	AE	AE,ONG
Obiectivul operațional OO.4.3. Combaterea eroziunii solului și amenajări hidrotehnice	26.	Regenerarea și crearea fîșiiilor de protecție a terenurilor agricole	2012-2020	APL,MOL DSILVA	APL
	27.	Împădurirea terenurilor care alunecă	2012-2017	APL,DON ATORI	APL,ONG
	28.	Elaborare de proiecte de protecție și de curățire a apelor (plantare de copaci,stuf,etc. în zonele poluante)	2013-2020	APL,DON ATORI	APL,ONG
Obiectivul operațional OO.4.4. Împăduriri în zone afectate de defrișări	29.	Elaborarea planului Local de Acțiuni de Mediu	2015	APL	APL,ONG
	30.	Împăduriri în zone afectate de defrișări	2014-2018	APL,MOL DSILVA	APL,MOL DSILVA
Obiectivul operațional OO.4.5 Masuri de EE si ER.	31.	Izolarea termică, schimbarea geamurilor în instituțiile publice	2014-2018	APL,Don.	APL
	32.	Folosirea resurselor regenerabile în cadrul diferitor proiecte	2012-2020	APL,Don.	APL

Obiectivul strategic OS.5

Consolidarea APL și dezvoltarea parteneriatelor

OO.	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele Financiare	Responsabil
Obiectivul operațional OO. 5.1. Întărirea capacității instituționale APL	1.	Instruirea utilizării calculatorului pentru APL	2013-2014	APL	APL
	2.	Atragerea investitorilor prin asigurarea unui climat favorabil	PERMANENT	APL, DONATORI	APL
	3.	Gestionarea eficientă a bugetului local	PERMANENT	APL	APL
	4.	Arendarea imobilelor publice	PERMANENT	APL	APL
	5.	Dezvoltarea micului bussines prin diferite programe	PERMANENT	APL, Don.	APL
	6.	Dezvoltarea voluntariatului	PERMANENT	APL	APL, ONG
	7.	Angajarea specialistului în atragerea investițiilor în cadrul primăriei.	2013	APL	APL
	8.	Instruirea și perfecționarea funcționarilor publici și aleșilor locali	Anual	APL	APL
	9.	Schimb de experiență cu localitățile înfrățite	Anual	APL	APL
	10.	Crearea Parteneriatelor de dezvoltare locală.	Perm.	APL	APL
	11.	Crearea consiliilor locale a tinerilor.	2014	Don.	APL
	12.	Colaborarea cu Corpul Păcii.	2013	APL, CP	APL
	13.	Încadrarea tineretului în activitățile comunitare	Perm.	APL	APL
	14.	Organizarea și desfășurarea seminarelor instructive.	Anual	APL, Don.	APL
Obiectivul operațional OO. 5.2. Informatizarea instituției	15.	Editarea unui prospect informațional despre APL	2014	APL, DONATORI	APL, ONG
	16.	Procurarea de softuri specializate pentru APL	2013-2014	APL	APL
	17.	Integrarea calculatoarelor APL	2013	APL	APL

		în rețea			
Obiectivul operațional OO. 5.4. Informarea populației, creșterea transparenței	18.	Editarea ziarului local	2014-2016 PERMANENT	APL, Don. APL	APL, ONG APL, ONG
	19.	Plasarea periodică a informației pe pagina WEB a localității			
	20.	Plasarea panourilor informative în locuri publice	2013	APL APL	APL APL
Obiectivul operațional OO. 5.3. Renovarea și dotarea APL	21.	Dotarea cu echipament și soft a Primăriei	2012-2014	APL	APL
	22.	Instruirea funcționarilor în domeniul IT	2013-2020	APL, DONATORI	APL
	23.	Elaborarea paginii WEB a satului	2013	APL, Don	APL, ONG
	24.	Elaborarea CCTM	2014	APL	APL
	25.	Asigurarea APL mobilier , echipament	2014-2015	APL	APL

Detalizarea proiectelor

Pentru detalierea concretă a proiectelor propunem următoarea schemă algoritmică de lucru:

1. Înființarea grupului de lucru.
2. Identificarea problemelor.
3. Identificarea soluțiilor de rezolvare a problemelor.
4. Elaborarea unui plan de lucru.
5. Coordonarea proiectului cu factorii interesați.
6. În cazul proiectelor „hard”(construcții, renovări, etc), elaborarea studiului de fezabilitate, proiectului tehnic și devizului de cheltuieli.
7. Aprobarea bugetului proiectului.
8. Identificarea surselor de finanțare.
9. Elaborarea cererii de finanțare conform cerințelor finanțatorului.
10. Realizarea proiectului.
11. Monitorizarea și evaluarea proiectului

V.MONITORIZARE ȘI EVALUARE

5.1.MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Monitorizarea și evaluarea (M+E) strategiilor sau a programelor finanțate din surse publice este obligatorie. Aceasta se referă și la activitățile care sunt finanțate din banii publici din R. Moldova, de UE sau de donatorii bilaterali. În toate aceste cazuri trebuie stabilit dacă programul atinge rezultatele scontate și dacă beneficiile obținute justifică investițiile bănești făcute.

Monitorizarea estimează rezultatele reale comparativ cu cele scontate și se efectuează în mod regulat de către înseși organele responsabile pentru monitorizare. Evaluarea, dimpotrivă, se axează mai mult pe impactul programelor și se efectuează la începutul, mijlocul și sfârșitul programului. În timp ce monitorizarea estimează relevanța, eficiența și eficacitatea unei strategii, a unui program sau proiect, evaluarea estimează de asemenea impactul asupra obiectivelor specifice. În toate aceste cazuri sunt utilizați indicatori cu scopul de a măsura evoluția strategiei în timp, în comparație cu criteriile determinate din timp.

Metodele exacte ale M și E depind de tipul și conținutul strategiei sau al programului. În procesul de identificare a procedurilor și indicatorilor de M și E potriviți s-a ținut cont de documentele relevante emise de Comisia Europeană: "Noua perioadă de programare 2007-2013: Principii indicative cu privire la metodele de evaluare: indicatorii de monitorizare și evaluare, documentul de lucru nr. 2. Suplimentar s-a luat în considerație tipul de date care sunt disponibile în R. Moldova sau care pot fi verificate în vederea efectuării analizelor de M și E. La nivel de implementare, monitorizarea include aprecierea rezultatelor activității, a progresului în gestionare și a contextului în care se desfășoară acțiunea. Monitorizarea se efectuează la nivel cantitativ în baza mai multor indicatori și la nivel descriptiv sau calitativ pe baza tuturor tipurilor de informație disponibilă.

În măsura posibilităților este întotdeauna recomandat ca progresul realizat să fie prezentat sub aspect cantitativ cu utilizarea indicatorilor. Definiția indicatorilor contribuie la identificarea mai precisă a rezultatelor dorite și respectiv la clarificarea PSDSE.

În procesul de monitorizare a PSDSE sunt utilizate următoarele tipuri de indicatori:

Tip	Scop	Exemplu
Indicator de progres	Măsoară implementarea sub aspect financiar și/sau a mijloacelor utilizate, sau progresul, sau executarea fizică a acțiunii.	Financiar: costurile unui centru tehnologic etc.; Fizic: lungimea în km a drumului nou.
Indicator de rezultat	Măsoară rezultatele, efectele directe sau imediate, calitatea și performanța.	Financiar: investiții productive; Fizic: numărul studenților care au obținut rezultate bune.
Indicator de impact	Măsoară efectele specifice (sau imediate) ale acțiunii asupra obiectivelor specifice și efectele generale (sau finale) asupra obiectivului general.	Efectele asupra obiectivului strategic; Sporirea nivelului de angajare.

Indicatorii de mai sus permit determinarea nivelului de eficiență, dar și eficacitatea implementării, adică acțiunile îndeplinite și rezultatele/impactul comparativ cu resursele alocate, în special resursele financiare.

Funcția de monitorizare include, de asemenea, și estimarea nivelului de gestionare.

Aceasta se referă la următoarele aspecte operaționale: mecanisme pentru gestionare administrativă și financiară; funcționarea sistemului de monitorizare; colectarea informației necesare, măsura în care criteriile de selectare corespund realității; măsurile de promovare, participarea, utilizarea asistenței tehnice; aspecte regulatorii sau legislative; concordanța cu anumite politici.

Patru mari obiective ale ME:

- Să evalueze stadiul privind implementarea priorităților/ acțiunilor prevăzute de PSDSE și să raporteze în legătura cu aceasta;
- Să furnizeze informații privind indicatorii stabiliți pentru măsurarea atingerii obiectivelor din plan ;
- Să stabilească un cadru pentru realizarea întregului ciclu de planificare pentru PSDSE ;
- Să promoveze consultarea cu grupurile implicate în procesul de planificare și să propună măsuri de îmbunătățire a planurilor

5.2. Planul de Monitorizare și Evaluare a PSDSE pe anul 2012

Nr.	Activitatea	Responsabil	Termen de executare limită
1.	Elaborarea și adoptarea de către GLC a Regulamentului de monitorizare și evaluare a PSDSE cu participarea experților	Conducătorul GLC APL	01.07.2012
2.	Elaborarea modelelor raporturilor de monitorizare și evaluare cu participarea experților	Conducătorul GLC	01.07.2012
3.	Identificarea indicatorilor de monitorizare pentru proiectele și activitățile din PSDSE pentru anul 2012	Conducătorul GLC	15.07.2012
4.	Elaborarea graficului de monitorizare și evaluare pe anul 2012	Conducătorul GLC	15.07.2012
5.	Desemnarea grupelor de ME pe fiecare proiect separat	Conducătorul GLC	01.07.2012
6.	Efectuarea monitorizărilor și evaluărilor pe teren de către grupele de monitorizare conform graficului stabilit	Conducătorul GLC	
7.	Prezentarea rapoartelor de ME GLC și factorilor interesați	Conducătorul GLC	
8.	Prezentarea raportului integral de monitorizare a PSDSE pe I trimestru	Conducătorul GLC	20.07.2012
9.	Prezentarea raportului integral de monitorizare a PSDSE pe trimestru II	Conducătorul GLC	20.01.2013
10.	Prezentarea raportului integral de evaluare pe anul 2012 în cadrul unei Audieri Publice	Conducătorul GLC Primarul	20.01.2013
11.	Diseminarea informației referitor la implementarea PSDSE prin diferite mijloace(mass media,schimb de experiență,transfer de bune practici, etc.)	Conducătorul GLC Primarul	

5.3. Pericole și Oportunități

Participanții la Atelierul de actualizare a Planului Strategic după elaborarea planului de acțiuni au menționat că pot întâmpina anumite obstacole sau pericole de implementare a PS. Acestea au fost enunțate și, de asemenea, pentru fiecare din Pericolele identificate au fost determinate Oportunități de depășire a acestor pericole.

Pericole	Oportunități
Neîncrederea în implementarea Planului Strategic	<ul style="list-style-type: none"> • Informarea populației • Mobilizarea populației • Implicarea populației • Stimularea populației • Promovarea practicilor pozitive
Lipsa de resurse financiare	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea și atragerea noilor resurse financiare (donatori, investitori) • Identificarea și stabilirea de noi modalități de impozitare • Voluntariat • Contribuția personală
Pasivitatea comunității	<ul style="list-style-type: none"> • Schimb de experiență • Promovarea bunelor practici • Stimularea activiștilor • Menționarea activiștilor
Incompetența responsabililor	<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea de specialiști • Alegerea lor prin concurs • Instruirea permanentă a responsabililor
Intransparența procesului de implementare a Planului Strategic	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea informării continue • Audieri publice • Dezbateri publice
Nerespectarea termenilor	<ul style="list-style-type: none"> • Grafic de lucru realizabil • Monitorizarea continuă • Stabilirea în concret a responsabililor